

УДК 911.3:796.5(477.82)

Ляшук М.М.

СУЧАСНА ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сучасна територіальна організація підприємств готельного господарства Волинської області. Проаналізовано сучасний стан готельного господарства Волинської області. Досліджено територіальну концентрацію та рівень розвитку підприємств готельного господарства шляхом розрахунку індексу територіальної концентрації та індексу локалізації.

Ключові слова. Підприємства готельного господарства, індекс територіальної концентрації, індекс локалізації.

Современная территориальная организация предприятий гостиничного хозяйства Волынской области. Проанализировано современное состояние гостиничного хозяйства Волынской области. Исследовано территориальную концентрацию и уровень развития предприятий гостиничного хозяйства путем расчета индекса территориальной концентрации и индекса локализации.

Ключевые слова. Предприятия гостиничного хозяйства, индекс территориальной концентрации, индекс локализации.

Modern territorial organization of enterprises of hotel economy of the Volyn region. The modern state of hotel economy of the Volyn region is analysed. Agglomeration of industries and level of development of enterprises of hotel economy is explored by the calculation of index of agglomeration of industries and index of localization.

Keywords. Enterprises of hotel economy, index of agglomeration of industries, index of localization.

Постановка проблеми. З початком становлення ринкових відносин в Україні готельне господарство розвивається у постійному конкурентному середовищі. Як наслідок, ті підприємства, які не витримали конкурентного тиску закрились, а інші були реконструйовані. Крім того з'явилися нові різнотипні готелі, що відповідають світовим стандартам. Сучасний стан економіки України характеризується як кризовий. Тому, наявність функціонуючої мережі підприємств готельного господарства (ПГГ) на певній території є визначальним чинником ефективного господарювання.

Територіальний аналіз ПГГ, їх просторове розміщення на території конкретного регіону, дозволяє розкрити сучасний стан, проблеми розвитку, обґрунтувати пропозиції щодо подальшої їх діяльності.

Аналіз попередніх досліджень. Дослідження готельного господарства України були здійснені у працях [3, 8], Байлік С.І., який розробив методику розміщення готелів у структурі міст [4]. Характеристика типів готелів та особливості підприємництва у сфері надання готельних послуг висвітлені у працях [13, 14]. Окремі аспекти функціонування готельного господарства Волинської області розглянуті у працях [5, 6, 9 – 12].

Постановка завдання. Нами поставлені завдання розкрити сучасний стан та просторове розміщення ПГГ на території Волинської області, виявити територіальну організацію в розрізі адміністративних районів на основі розрахунків індексу територіальної концентрації та індексу локалізації ПГГ.

Результати дослідження та їх обговорення. Сучасний стан функціонування ПГГ є одним з показників економічного розвитку регіону. На розвиток ПГГ впливають інвестиційна привабливість регіону, екологічна ситуація, розміщення продуктивних сил та інше. У результаті аналізу статистичних даних, даних районних управлінь культури та туризму Волинської області нами досліджено, що у 2010 р. в регіоні функціонувало 271 ПГГ.

Згідно з нормативними документами [1, 2, 16] до ПГГ Волинської області нами віднесено: готелі, мотелі, кемпінги, гуртожитки, туристичні бази та бази відпочинку, пансіонати, санаторії, профілакторії, дитячі табори. Для регіону характерна диференційованість геопросторової організації ПГГ (табл. 1). Згідно даних (табл. 1) у сільській місцевості зосереджено 52,8 % ПГГ області, 57,6 % номерів та 64,3 % ліжко-місць. Дана структура пояснюється тим, що санаторії, профілакторії, дитячі табори, туристичні бази та бази відпочинку в регіоні зосереджені, переважно, біля водойм (озера та річки), що закріплені за сільськими радами.

Таблиця 1. Підприємства готельного господарства Волинської області, 2010 р.

№ з/п	Адміністративно-територіальна одиниця	Кількість закладів, од.			Кількість номерів, од.			Кількість ліжко-місць, од.		
		Всього	міська місцевість	сільська місцевість	Всього	міська місцевість	сільська місцевість	Всього	міська місцевість	сільська місцевість
1	м.Луцьк	20	20	–	615	615	–	968	968	–
2	м.Володимир-Волинський	4	4	–	91	91	–	174	174	–
3	м.Ковель	8	8	–	147	147	–	324	324	–
4	м.Нововолинськ	6	6	–	86	86	–	277	277	–
5	Володимир-Волинський район	2	1	1	13	7	6	22	12	10
6	Горохівський район	1	1	–	8	8	–	20	20	–
7	Іваничівський район	3	1	2	74	7	67	277	23	254
8	Камінь-Каширський район	5	1	4	54	6	48	213	17	196
9	Ківерцівський район	12	3	9	266	20	246	831	40	791
10	Ковельський район	4	–	4	164	–	164	340	–	340
11	Локачинський район	2	2	–	7	7	–	13	13	–
12	Луцький район	10	2	8	151	60	91	515	245	270
13	Любешівський район	6	3	3	26	13	13	71	31	40
14	Любомльський район	8	4	4	185	32	153	488	66	422
15	Маневицький район	9	5	4	64	45	19	223	160	63
16	Ратнівський район	3	3	–	16	16	–	39	39	–
17	Рожищенський район	3	1	2	41	18	23	93	34	59
18	Старовижівський район	63	1	62	397	4	393	1355	12	1343
19	Турійський район	20	2	18	218	23	195	637	43	594
20	Шацький район	82	60	22	1798	672	1126	5369	1874	3495
	Всього по області	271	128	143	4421	1877	2544	12249	4372	7877

Серед ПГГ Волинської області найбільшу кількість становлять туристичні бази та бази відпочинку (61 %) і готелі (21 %) (рис. 1).

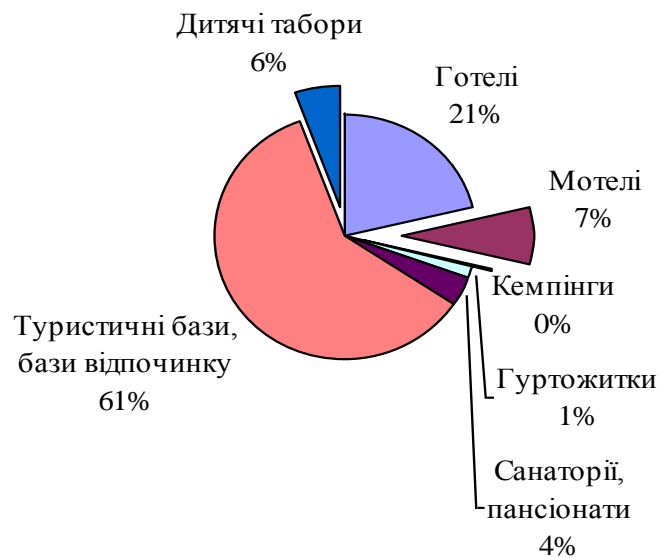

Рис. 1. Структура готельного господарства Волинської області (2010 р.)

Для дослідження територіальної концентрації ПГГ було розраховано індекс територіальної концентрації (I_{TK}) ПГГ у розрізі адміністративних районів Волинської області за формулою [19]:

$$I_{TK} = p \cdot S / P \cdot s,$$

де I_{TK} – індекс територіальної концентрації, p – кількість ПГГ у районі; P – кількість ПГГ в області; s – площа території району; S – площа території області.

Для того, щоб виявити рівень розвитку ПГГ в районах, було розраховано індекс локалізації (I_L) ПГГ за формулою [7]:

$$I_L = p \cdot N / P \cdot n,$$

де I_L – індекс локалізації, p – кількість ПГГ у районі; P – кількість ПГГ в області; n – кількість населення району; N – кількість населення області.

I_{TK} показує концентрацію ПГГ на певній території. Його значення менше одиниці свідчить про низьку концентрацію досліджуваного показника у певному адміністративному районі, якщо показник вище одиниці – можемо говорити про оптимальне розташування ПГГ.

Аналіз I_{TK} показав високу концентрацію готельного господарства у містах Луцьк, Ковель, Володимир-Волинський, Нововолинськ та Старовижівському, Турійському та Шацькому районах, та низьку у Володимир-Волинському, Горохівському, Іваничівському, Камінь-Каширському, Ківерцівському, Ковельському, Локачинському, Луцькому, Любешівському, Любомльському, Маневицькому, Ратнівському, Рожищенському районах, I_{TK} менше одиниці. В середньому по Волинській області I_{TK} ПГГ є високим (5,46) (табл.2.).

I_L дозволив виявити відмінності рівня розвитку ПГГ в районах області. Якщо I_L більший за одиницю, то для даного району готельне господарство є розвинене. Дослідження I_L показало найбільший рівень розвитку ПГГ у Старовижівському, Турійському та Шацькому районах,

найменший – у Горохівському, Ратнівському та Рожищенському районах. Рівень розвитку ПГГ по області є достатнім ($L_t = 1,81$).

Таблиця 2. Розрахунок індексів територіальної концентрації та локалізації ПГГ Волинської області

№ з/п	Адміністративно-територіальна одиниця	Площа, км ² [20]	Кількість населення, осіб [20]	Кількість ПГГ	ІТК	Іл
1	м.Луцьк	42,67 [17]	210891	20	34,94	0,36
2	м.Володимир-Волинський	17,2 [21]	38755	4	17,34	0,40
3	м.Ковель	47,3 [15]	67997	8	13,65	0,45
4	м.Нововолинськ	17,33 [18]	57729	6	25,81	0,40
5	Володимир-Волинський район	1038	25773	2	0,14	0,30
6	Горохівський район	1122	53952	1	0,07	0,07
7	Іваничівський район	645	33232	3	0,35	0,35
8	Камінь-Каширський район	1747	62284	5	0,21	0,31
9	Ківерцівський район	1414	64095	12	0,63	0,72
10	Ковельський район	1723	40737	4	0,17	0,38
11	Локачинський район	712	23182	2	0,21	0,33
12	Луцький район	973	59839	10	0,77	0,64
13	Любешівський район	1450	35722	6	0,31	0,64
14	Любомльський район	1481	40006	8	0,40	0,77
15	Маневицький район	2265	55294	9	0,30	0,62
16	Ратнівський район	1437	51554	3	0,16	0,22
17	Рожищенський район	928	40563	3	0,24	0,28
18	Старовижівський район	1121	31127	63	4,19	7,74
19	Турійський район	1205	26727	20	1,24	2,86
20	Шацький район	759	17151	82	8,05	18,29
	Всього по області	20200	1036610	271	5,46	1,81

Таким чином, використання різних методик дослідження ПГГ Волинської області дало можливість виявити райони з різною концентрацією та рівнем розвитку ПГГ.

Висновки. Дослідження ПГГ Волинської області мало на меті показати територіальні відмінності у розміщенні та рівні розвитку ПГГ регіону. Найбільше ПГГ Волинської області зосереджено вздовж берегової лінії річок та озер, які територіально закріплені за сільськими радами. Серед ПГГ переважають туристичні бази, бази відпочинку та готелі. ПГГ Волинської області мають високий рівень концентрації та розвитку.

1. Послуги туристичні. Засоби розміщування. Загальні вимоги: ДСТУ 4268:2003. – [Чинний від 2004-23-12]. – К.: Держспоживстандарт України, 2004. – 10 с. (Національний стандарт України).
2. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення: ДСТУ 4527:2006. – [Чинний від 2006-10-01]. – К.: Держспоживстандарт України, 2006. – 24 с. (Національний стандарт України).

3. Байлик С.И. Гостинничное хозяйство. Организация, управление, обслуживание. Учебное пособие / Байлик С.И. – К.: ВИРА – Р, 2004. – 252 с.
4. Байлик С.И. Гостинничное хозяйство: учебник: 2-е изд., перераб. и доп. / Байлик С.И. – К.: Дакор, 2009. – 368 с.
5. Ільїн Л.В., Ляшук М.М. Історичні аспекти становлення та розвитку готельно-ресторанного господарства Волинської області / Ільїн Л.В., Ляшук М.М. // Географія та туризм: Наук. Зб. / Ред. кол.: Я.Б. Олійник (відп. ред.) та ін. – К.: Альтерпрес, 2010. – Вип. 6. – С. 142 – 148.
6. Ільїн Л.В., Ляшук М.М. Розвиток підприємств готельного та ресторанного господарства в системі Волинської облспоживспілки / Ільїн Л.В., Ляшук М.М. // Тенденції, проблеми та перспективи розвитку національного ринку туристичних послуг: регіональний аспект: матеріали Всеукраїнської наук. конф., Київ, 18 – 19 листопада 2010 р. – Київ: Національний авіаційний університет, 2010. – С. 184 – 191.
7. Леонтьєва Г. Г. Практичні заняття з економічної та соціальної географії зарубіжних країн: Навчальний посібник / Леонтьєва Г. Г., Сюткін С. І., Мартиненко В. О. – Суми : Вид-во «Козацький вал», 1997. – 169 с.
8. Любіцева О.О. Туристичні ресурси України. Навчальний посібник. / Любіцева О.О., Панкова Є.В., Стафійчук В.І. – К.: Альтерпрес, 2007. – 369 с.: іл., картосхеми
9. Ляшук М.М. Готельне господарство Волинського регіону: сучасний стан та динаміка / Ляшук М.М. / Краєзнавчі матеріали в екологічному туризмі. Проблеми педагогічних технологій: Зб. наук. праць. – вип. 5 – 6. – Луцьк: ПВД "Твердиня". – 2009. – С. 126 – 130.
10. Ляшук М.М. Готельно-ресторанне господарство Волинської області / Ляшук М.М. // Розвиток туризму в період економічної кризи: Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих учених (м. Донецьк, 13–14 квітня 2010 р.). / Донецьк. ін-т турист. Бізнесу. – Донецьк, 2010. – С. 54 – 56.
11. Ляшук М.М. Історичні аспекти становлення та розвитку готельно-ресторанного господарства м. Луцьк / Ляшук М.М. // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції аспірантів і студентів ["Волинь очима молодих науковців: минуле, сучасне, майбутнє"], (12 – 13 травня 2010 року): у 2 т. Т. 2. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – С. 105 – 106.
12. Ляшук М.М. Сучасний стан готельно-ресторанного господарства Волинської області / Ляшук М.М. // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції аспірантів і студентів ["Волинь очима молодих науковців: минуле, сучасне, майбутнє"], (13 – 14 травня 2009 року): У 3-х т. – Луцьк: РВВ "Вежа" Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009. – Т. 2. – С. 55-56.
13. Мунін Г.Б. Франчайзинг у готельно-ресторанному бізнесі. Навчальний посібник / Мунін Г.Б., Карягін Ю.О., Артеменко А.С., Кошиль Ю.В. За загальною редакцією Л.С. Трофименко і О.О. Гаца / К.: Кондор, 2008. – 370 с.
14. Роглев Х.Й. Основи готельного менеджменту: Підручник. / Роглев Х.Й. – К.: Кондор, 2009. – 408 с.
15. [Електронний ресурс] . – Режим доступу. – [http:// www.alterativa.com/kovel](http://www.alterativa.com/kovel)
16. [Електронний ресурс] . – Режим доступу. – [http:// www.ligazakon.ua](http://www.ligazakon.ua)
17. [Електронний ресурс] . – Режим доступу. – [http:// www.lutsk.ua](http://www.lutsk.ua)
18. [Електронний ресурс] . – Режим доступу. – [http:// www.novovolynsk-rada.gov.ua](http://www.novovolynsk-rada.gov.ua)
19. [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – [http:// www.nbu.gov.ua/portal/natural/vkhnu/Ggt/2008_824/Nemets,Kornus,Kornus](http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/vkhnu/Ggt/2008_824/Nemets,Kornus,Kornus)
20. [Електронний ресурс] . – Режим доступу. – [http:// www.vous.in.lutsk.ua](http://www.vous.in.lutsk.ua)
21. [Електронний ресурс] . – Режим доступу. – [http:// www.volodymyrada.gov.ua](http://www.volodymyrada.gov.ua)